

Länsstyrelsen Skåne
Miljötillsynsenheten
Via e-post
Skane@lansstyrelsen.se

Ert dnr: 5003223-2017
Vårt dnr: 2017-031
Datum: 2017-03-27

Beträffande remiss av förstudie gällande kemikalieförteckning på ämnesnivå

Näringslivets Regelnämnd NNR har inte erhållit den aktuella remissen på remiss men önskar trots detta att yttra sig över ärendet och önskar att lämna följande kommentarer.

I ärendet presenteras en problemformulering med att tillsynsmyndigheterna anser sig ha för dålig kunskap om och tillgång till mer detaljerad information kopplat till de kemiska ämnen som ingår i produkterna i Kemikalieinspektionens produktregister. Länsstyrelserna som samverkat i projektet har presenterat en förstudie med förslag på utökade krav på rapportering och med mer detaljerad information för varje produkt. Det mål som anges är att mer detaljer om olika produkter ska generera en bättre förutsättningar för de myndigheter som bedriver tillsyn. Rapporten menar att det idag finns sekretessfrågor som hindrar tillsynsmyndigheterna från att ta del av mer detaljerad information.

Om förslagen och förväntade effekter

NNR kan omöjligt se att förslaget kan vara ett kostnadseffektivt sätt att öka kvaliteten i tillsynsarbetet. Det måste finnas alternativ som är mer samhällsekonomiskt effektiva med exempelvis åtgärder för att samutnyttja tillgängliga resurser mellan myndigheter, certifiering av tillsynspersonal och ökad central tillsynsvägledning. Av underlaget listas i avsnitt tre en stor mängd målformuleringar som ger bilden av Sverige har betydande problem och olika myndigheter inte tycks kunna fullgöra sina åtaganden. Formuleringar som bättre förutsättningar återkommer på ett flertal av dessa punkter men NNR kan inte se varför mer detaljerad information om olika produkter skulle vara den stora lösningen på de vida problemformuleringarna som lyfts fram. Vi kan vidare notera att de i princip endast beaktar ett snävt myndighetsperspektiv. Givet att förslaget skulle införas skulle frågan infinna sig vad det skulle tillföra i det enskilda tillsynsärendet, vitalt i sammanhanget men underlaget ger inga adekvata svar på denna fråga. I en komplex värld visar snarare historien att det krävs system som är enkla att övervaka och där fokus inte ska riktas mot enskilda detaljer. Finansiell tillsyn är ett sådant konkret exempel i nutid där stort fokus varit en massa detaljer men där ansvariga myndigheter ändå missat hela riskbilden som byggts upp.

I underlaget finns det överhuvudtaget inte kvantifierat något om reella nyttor och kostnader. Det nämns i rapporten olika aspekter som likställs med nyttor men enligt NNR antänds begreppet på ett direkt felaktigt sätt och det gör framställningen missvisande med att likställa dessa med vinster för samhället. NNR rekommenderar att den berörda myndigheten och involverade tjänstemän exempelvis studerar Naturvårdsverkets handledning - steg för steg om konsekvensanalyser¹- och tillämpar denna. Det som lyfts fram som mål är enligt NNRs mening snarare medel och distinktionen måste vara tydlig i en rapport som vill införa väsentligt ökade kostnader för näringslivet. Hela frågan om nu gällande regelverk på miljöområdet och ansvaret som verksamhetsutövaren har hanterat inte rapporten vilket är en kontext som borde vara naturlig att förhålla sig till.

Genom att benämna rapporten för förstudie undviks den helt centrala frågan om värdet av information till framtiden. Enligt NNR är det en märklig utredningsmetodik. Det går utan att använda kvalificerad metodik men genom att enbart notera den stora mängd företag som föreslås omfattas och den stora mängd information myndigheterna vill ta in att det i slutändan här krävs betydande ökning av den reella nyttan. Sannolikt skulle det krävas vinster med att åtskilliga människoliv per år kan räddas enligt ASEKs beräkningsgrunder och värdet som används för ett s.k. statistiskt liv för att kunna motivera åtgärden.

Det som kan skapa reell nytta för samhället, enligt definition som enligt ekonomisk teori, är trots allt om föreslagna åtgärder direkt kan anses medverka till att människors hälsa kan förbättras eller att tillståndet i miljön skulle förbättras. Här saknas även en diskussion om hur förslaget i slutändan kan påverka risker och exponeringen av skadliga ämnen, vilket borde vara det helt centrala i sammanhanget. En annan central dimension som alltid bör beaktas är principen om propoortnalitet, vilket är infört i Sverige genom medlemskapet i EU 1995.

Det är trots allt stor skillnad på en omfördelning av nyttor och åtgärder som netto skapar större nytta för samhället. Förslaget är främst ett förslag med väsentligt nya kostnader som rapporten på inget sätt försöker visa eller ens diskutera. NNR är även frågande till det lämpliga med att Länsstyrelser överhuvudtaget driver projekt av aktuellt slag med tanke på att dessa myndigheter inom miljöområdet har utpekade roller som tillsynsmyndigheter. Sverige har en förvaltningsmodell med att riksdagen fattar beslut om ny lagstiftning och att regeringen med åtföljande förvaltningsmyndigheter fyller ut regelverken med detaljer. Mot denna bakgrund kan det inte anses vara Länsstyrelsernas roll att initiera och driva olika lagstiftningsprojekt.

NNR finner att underlaget på inget sätt visat att förslaget är legitimt och är kostnadseffektivt. Problemformuleringen är svag och det finns inget som pekar att detta skulle vara en balanserad och evidensbaserad lösning. Mot denna bakgrund avstyrker vi förslaget som presenteras i rapporten.

Näringslivets Regelnämnd

Tomas Lööv

¹ Se länk <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5314-0.pdf?pid=2959>